

Zaak C-603/20 PPU

Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie

Datum van indiening:

16 november 2020

Verwijzende rechter:

High Court of Justice (England and Wales), Family Division
(Verenigd Koninkrijk)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

6 november 2020

Verzoekende partij:

SS

Verwerende partij:

MCP

Voorwerp van het hoofdgeding

De vraag die in de procedure bij de verwijzende rechter is gerezen, is of hij bevoegd is ter zake van de ouderlijke verantwoordelijkheid voor een kind. Het kind, dat nu drie jaar en vier maanden oud is, is een Brits staatsburger en woont sinds oktober 2018 in India (met uitzondering van een korte periode in 2019). Het kind heeft nu zijn gewone verblijfplaats in India. De vader van het kind (verzoeker) vraagt de verwijzende rechter te gelasten dat het kind wordt teruggebracht naar het Verenigd Koninkrijk op grond dat het kind onrechtmatig is overgebracht naar of wordt vastgehouden in een niet-lidstaat (India) en dat het kind onmiddellijk vóór de ongeoorloofde overbrenging of het niet doen terugkeren zijn gewone verblijfplaats in het Verenigd Koninkrijk had. De moeder van het kind (verweerster) komt op tegen het verzoek.

Voorwerp en rechtsgrondslag van de prejudiciële verwijzing

Het verzoek om een prejudiciële beslissing wordt ingediend op grond van artikel 267 VWEU. De verwijzende rechter verzoekt om uitlegging van artikel 10 van verordening nr. 2201/2003 (hierna: „verordening Brussel II”), met name betreffende de vraag of artikel 10 van toepassing is wanneer bevoegdheid kan worden ingeroepen in een niet-lidstaat (in casu India, op grond dat het kind daar zijn gewone verblijfplaats heeft).

Prejudiciële vraag

Blijft een lidstaat op grond van artikel 10 van de verordening Brussel II bis zonder beperking in de tijd bevoegd wanneer een kind dat in die lidstaat zijn gewone verblijfplaats had, onrechtmatig werd overgebracht naar (of wordt vastgehouden in) een niet-lidstaat waar het na die overbrenging (of het niet doen terugkeren) na verloop van tijd zijn gewone verblijfplaats heeft verkregen?

Aangevoerde bepalingen van Unierecht

- 1 Verordening (EG) nr. 2201/2003 van de Raad van 27 november 2003 betreffende de bevoegdheid en de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken en inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid (PB 2003, L 338, blz. 1) (hierna: „verordening Brussel II bis”; ook bekend in het Verenigd Koninkrijk als „verordening Brussel 2” of „verordening Brussel 2R”).

Conclusie van 20 september 2018 van advocaat-generaal Saugmandsgaard Øe in de zaak UD/XB (C-393/18 PPU, EU:C:2018:749).

Arrest van 17 oktober 2018 in de zaak UD/XB (C-393/18 PPU, EU:C:2018:835).

Artikel 47 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie.

Aangevoerde bepalingen van nationaal recht

Arrest van de Court of Appeal (England and Wales) (Civil Division) (rechter in tweede aanleg in burgerlijke zaken, Engeland en Wales) van 29 juli 2014 in Re H (rechtsbevoegdheid), <http://www.bailii.org/ew/cases/EWCA/Civ/2014/1101.html>.

Family Law Act 1986 (wet familierecht 1986), sections 1 tot en met 3.

Children Act 1989 (kinderwet 1989), section 1, leden (2) en (2A).

Korte uiteenzetting van de feiten en procedure in het hoofdgeding

- 2 Verzoeker en verweerster zijn Indiase staatsburgers. Zij zijn de ouders van een dochter, P, die thans drie jaar en vier maanden oud is. De vader (SS) bezit de gedoogstatus om tot 2021 in het Verenigd Koninkrijk te verblijven. De moeder (MCP) heeft een verblijfsvergunning voor onbepaalde duur voor het Verenigd Koninkrijk. Het kind (P) is een Brits staatsburger. De vader is bij naam vermeld op P's geboorteakte en heeft ouderlijke verantwoordelijkheid voor het kind.
- 3 De moeder en het kind zijn in oktober 2018 vanuit het Verenigd Koninkrijk naar India vertrokken. De vader had voor dit bezoek zijn toestemming gegeven, met dien verstande dat het slechts voor één maand zou zijn, met de bedoeling om een religieus feest bij te wonen. De vader heeft P sinds oktober 2018 niet meer teruggezien. De moeder is in november 2018 naar het Verenigd Koninkrijk teruggekeerd, waarbij ze het kind P in India heeft achtergelaten. Partijen zijn in december 2018 gescheiden. De vader is inmiddels met een andere vrouw getrouwd. Volgens beide partijen werd P in 2019 naar het Verenigd Koninkrijk teruggebracht (voor twee weken, volgens de moeder) en vervolgens weer naar India gebracht. In India wordt voor P gezorgd door P's grootmoeder langs moederszijde.
- 4 De vader heeft op 26 augustus 2020 een verzoek ingediend bij de verwijzende rechter. Hij heeft de rechter onder meer gevraagd om de terugkeer van het kind naar het Verenigd Koninkrijk te gelasten. Op dat ogenblik verbleef P reeds 22 maanden in India. De moeder wil dat P in de nabije toekomst in India blijft.
- 5 De verwijzende rechter stelt vast dat P op 26 augustus 2020 zijn gewone verblijfplaats in India had en is van oordeel dat hij in casu niet bevoegd is op grond van artikel 8 van verordening nr. 2201/2003.
- 6 De verwijzende rechter stelt vast dat de moeder vóór 26 augustus 2020 op geen enkel ogenblik ondubbelzinnig heeft aanvaard dat de rechterlijke instanties van Engeland en Wales bevoegd waren om kwesties inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid voor P te behandelen. Bijgevolg is de verwijzende rechter van oordeel dat hij niet bevoegd is op grond van artikel 12, lid 1, onder b) van verordening nr. 2201/2003.

Korte uiteenzetting van de motivering van de verwijzingsbeslissing

- 7 Volgens de verwijzende rechter kan worden beargumenteerd dat het kind P onrechtmatig uit het Verenigd Koninkrijk is weggebracht en dat artikel 10 van verordening nr. 2201/2003 derhalve van toepassing kan zijn. Een letterlijke uitlegging van artikel 10 suggereert dat dit artikel betrekking heeft op een bevoegdheidsconflict tussen twee lidstaten. In geval van kinderontvoering blijft de oorspronkelijke lidstaat bevoegd totdat, ten eerste, het kind zijn gewone verblijfplaats heeft verkregen in een tweede lidstaat waarnaar het is overgebracht of waar het wordt vastgehouden, en ten tweede, er kan worden aangetoond dat de

achtergebleven ouder ofwel in de situatie heeft berust ofwel gedurende minstens een jaar nadat hij op de hoogte was van de verblijfplaats van het kind geen actie heeft ondernomen. Het artikel voorziet in een rechtsmechanisme om een einde te maken aan de bevoegdheid van de oorspronkelijke lidstaat ten gunste van een tweede lidstaat waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft. Uit de letterlijke bewoordingen van het artikel blijkt duidelijk dat de territoriale werkingssfeer ervan beperkt is tot de lidstaten van de Europese Unie.

- 8 Deze uitlegging vindt zijn weerslag in de Praktijkgids voor de toepassing van de verordening Brussel II bis, een publicatie van de Europese Commissie uit 2014. Paragraaf 4.2.1.1 van de Praktijkgids bepaalt:

„De rechten van de lidstaat van herkomst behouden de bevoegdheid

Om kinderontvoering door ouders over de grenzen van lidstaten heen te ontmoedigen, waarborgt artikel 10 dat de rechten van de lidstaat waar het kind vóór de ongeoorloofde overbrenging of het niet doen terugkeren zijn gewone verblijfplaats had (de “lidstaat van herkomst”) ook naderhand bevoegd blijven om over de grond van de zaak te oordelen. Slechts onder zeer strikte voorwaarden kan aan de rechten van de nieuwe lidstaat (de “aangezochte lidstaat”) bevoegdheid worden toegekend [...]”.

- 9 Een andere reden om dit artikel aldus uit te leggen dat de territoriale werkingssfeer ervan beperkt is tot de lidstaten bestaat erin dat anders de oorspronkelijke lidstaat voor onbepaalde tijd bevoegd zou blijven. Bij ontvoering naar een niet-lidstaat zou de bepaling immers eenvoudigweg als volgt luiden:

„In geval van ongeoorloofde overbrenging of niet doen terugkeren van het kind blijven de rechten van de lidstaat waar het kind onmiddellijk voor de ongeoorloofde overbrenging of niet doen terugkeren zijn gewone verblijfplaats had, bevoegd.”

- 10 De oorspronkelijke staat zou daarom, wat de bevoegdheid van zijn rechten betreft, in een sterkere positie verkeren ten aanzien van een niet-lidstaat dan ten aanzien van een lidstaat. Dit zou bijzonder moeilijk te begrijpen zijn.
- 11 In de Britse rechtspraak is er enige steun voor de opvatting dat artikel 10 van verordening nr. 2201/2003 een wereldwijde werkingssfeer heeft, met andere woorden dat het van toepassing is ongeacht of de staat waarin een onrechtmatig weggebracht kind zijn gewone verblijfplaats verkrijgt al dan niet een lidstaat is (zie paragrafen 38-53 van het arrest van de Court of Appeal (England and Wales) (Civil Division) van 29 juli 2014 in Re H (rechtsbevoegdheid), <http://www.bailii.org/ew/cases/EWCA/Civ/2014/1101.html>).
- 12 De uitlegging in de zin van een wereldwijde werkingssfeer wordt niet ondersteund door het Hof van Justitie [zie voetnoot 4 van de conclusie van 20 september 2018 van advocaat-generaal Saugmandsgaard Øe in de zaak UD/XB (C-393/18 PPU,

EU:C:2018:749), en punt 33 van het arrest van 17 oktober 2018 in diezelfde zaak (EU:C:2018:835)].

- 13 Het lijkt er dus op dat zowel de advocaat-generaal als het Hof van Justitie artikel 10 van verordening nr. 2201/2003 aldus uitlegt dat het alleen van toepassing is op een bevoegdheidsconflict tussen lidstaten. Dit aspect van hun beslissingen was echter niet strikt noodzakelijk voor het arrest in de zaak UD/XB, dat de werkingssfeer van artikel 8 van verordening nr. 2201/2003 betrof, en kan derhalve worden aangemerkt als obiter dicta.
- 14 Aangezien er geen andere gronden zijn om aanspraak te maken op rechtsbevoegdheid, is de verwijzende rechter van oordeel dat zijn bevoegdheid afhangt van de territoriale werkingssfeer van artikel 10 van verordening nr. 2201/2003. Indien verzoeker niet aantoont dat de rechterlijke instanties van Engeland en Wales overeenkomstig artikel 10 bevoegd blijven op grond dat het onrechtmatig overgebrachte kind geen gewone verblijfplaats heeft verkregen in een andere lidstaat, dient zijn verzoek aan de verwijzende rechter te worden afgewezen. De rechtssituatie is onduidelijk. Daarom wordt de prejudiciële vraag krachtens artikel 267 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie en artikel 107 van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie, in het kader van een prejudiciële spoedprocedure, aan het Hof voorgelegd.
- 15 Indien deze zaak niet in het kader van de prejudiciële spoedprocedure wordt behandeld, kan er ernstige, mogelijk onherstelbare schade ontstaan aan de relatie tussen het kind en zijn vader en/of aan de ontwikkeling van het kind en zijn integratie in de gezins- en sociale omgeving. Het verlies van een ouderrelatie kan een kind op lange termijn emotionele en psychische schade toebrengen, tot ver in de volwassenheid. Pas wanneer de juiste rechterlijke instantie is aangezocht, kan een volledig feiten- en welzijnsonderzoek worden uitgevoerd teneinde te overwegen wat er in het beste belang van het kind P is.